

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravištvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto
9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna štev. 18 vin.

Gospodarske organizacije in njihov pomen za železničarje.

Boji, v večjem smislu, kakor smo jih v zadnjih letih na železnicah opazovali, so ponehali ali bolje rečeno, napravilo se je nekako primirje, in nasprotnika, ki sta se po svojih močih še pred nedavnim merila skušata izvajati konsekvence iz pozicij, ki sta si jih priborila. Tudi naukov in izkušenj zadnjih bojev nista porabila in če vsa znamenja ne varajo, potem se bodo pokazale posledice teh izkušenj v bodočih bojih, na tako vehementen način, da je danes težko odločiti, katera obeh strank izide iz teh bojev zmagovalka. Kar delajo naši nasprotniki v tem slučaju železniška podjetja, je seveda v prvi vrsti njihov stvar, vsekakor pa je iz taktičnih razlogov tudi naša naloga, pazno slediti početek nasprotnika, uže zato, da nas v danem slučaju ne iznenadijo razmere, o katerih nismo temeljito poučeni.

Pred kratkem je poročal železniški minister na kongresu industrijalcev, da so razmere med železničarji in železniškimi upravami skoro urejene in te malenkosti so baje še, ki čakajo rešitve. Potrebno je, je dejal možakar, da sedaj obrnemo svojo pozornost na drugo stran in iščemo virov, potom katerih bo mogoče sanirati razmere v industriji.

V trenutku, v katerem se pričnejo zastopniki kapitalizma posvetovati o saniranju svojih razmer, je potrebno, da napne proletarijat svoje oči in tudi ušesa, kajti prepričan je lahko, da po ovinkih zopet prihaja sovražnik z trdnim namenom, vresničiti nov atentat na njegove žepe. Da je to naše mnenje pravo, nam dokazujejo dosedanje izkušnje in pokazalo se bo to še nešteto krat v bodočnosti. Treba je toraj, da poleg opazovanja nasprotnika, obrnemo vso pozornost na lastne razmere in skušamo tudi izvajati konsekvence iz izkušenj, ki smo si jih v bivših bojih sami pridobili.

Da je dobra in krepka strokovna organizacija temelj velikanske stavbe, ki jo pripravljamo, o tem menda danes nobeden razumen človek več ne dvomi. Da naše organizacije še dolgo ne bodo popolne, tudi to je dejstvo. o katerem je debata nepotrebna, kjer vemo, da se bodo z duševnim razvojem človeštva, toraj naravnim in ne umetnim potom tudi te podlage vedno bolj in bolj izpolnjevali. Zavest teh dejstev pa ne sme biti vzrok, da vržemo roke navzkriž in čakamo, da narava napravi sama red. Nasprotno, naša dolžnost je, kot del te narave, pospešiti ta razvoj z vsemi silami svojih skromnih moči. To bo le tedaj mogoče če opazujemo in iz dejstev, ki smo jih videli izvajamo nauke za bodoča dela v boju za obstanek.

Če se toraj vprašamo, kaj smo dosegli, kaj je vzrok, da beda v naših vrstah ne izgine, imamo na ta vprašanja toliko odgovorov, da jih je nemogoče rešiti, kajti v človeškem življenju so razmere tako spojene, da so odvisne ena od druge in da bo temu kaosu še-le tedaj konec, kadar se prenovi ves družabni red. Pa tudi tega ne moremo čakati, temveč naša naloga je, na podlagi današnjega reda iskati vzrokov naraščajoče bede in ob enem iskati potov, da se ji izognemo v kolikor to gre.

Da je strokovna organizacija pri tem poslu jako važen faktor smo uže omenili in radi priznamo, da smo na podlagi te organizacije v teku let priborili marsikak boljsek, v službenem kakor tudi v gmotnem oziru. Vzlic temu pa moremo konečno, ki smo napravili svojo bližnjo, konstatirati, da je deficit v našem računu neodpravljen. Strokovna organizacija sama toraj ni tisto sredstvo, ki bi imela zdravilno moč, ozdraviti vse bolezni našega družabnega reda. In prav so imeli naši prvoborniki, ki so dejali, da se proletarijat reši težkih spon, v katerih živi v trenutku, tedaj, ko dobi politično moč in bo toraj na zakonodajnih mestih sam kovač svoje sreče. Da to niso bile iluzije, nam posebno drastično kažejo pojavi od tistega časa, ko je vstopila socialna demokracija kot edina zastopnica avstrijskega delavstva v avstrijski parlament. Do tistih dob brezpravna delavska para, za katero se živ krst brigal ni, tudi ni imela nikakoršnih pravic. Ko pa so zastopniki tega zaničevanega, zatiranega sloja, povzdignili na javni govornici svoj glas in mogotcem zagnali njih grehe brezobzirno v obraz se je položaj takoj spremenil in danes je avstrijsko delavstvo faktor, s katerim morajo računati, tako vlada, kakor vsi drugi nasprotniški sloji.

Da je ta nepričakovan pojav osupnil v prvem trenutku vso javnost, je pač umevno in da se je gospóda takoj, ko se je rešila prvega strahu, skušala v tesni združitvi vseh meščanskih strank, paralizirati naval nove nepoznane moči, tudi to lahko razumemo. Kar je pa za nas glavno, je zavest da je naša politična moč še prešibka, da bi lahko napravili take remedure kakor so nam potrebne. Naučili pa smo se še nekaj drugega in to je po našem mnenju za bodočnost odločilnega pomena, in sicer: Strokovna organizacija sama zase, kakor politična zase, nista zmožni rešiti proletarijata iz gospodarske odvisnosti, dokler vlada bog »privatna last«. Strokovna organizacija izpopolnjena z politično je pač v srečnem položaju od slučaja do slučaja priborila proletarijatu v gmotnem oziru lepih uspehov, ki se pa spremene v trenutku v ničlo, ko se zdi kapitalistom ugoden čas, da planejo skupno na žepe nemaničev. Tacih pojavov smo doživeli tekom let več in posebno drastično

so se nam kazali za časa zadnjih železničarskih gibanj. Kako rapidno so takrat hitele cene živil in družih potrebsčin v višino, nam je pač še vsem znano, in umevno je toraj, če danes povprašuje cela vrsta naših sodrugov, ki so se borili z vso požrtovalnostjo za boljše razmere: »kje so uspehi?« Resnica je, vidnih uspehov ni, ker je nenasiten moloh kapitalizem s pomočjo poneumljevalnega klerikalizma, našel zakonodajnim potom dovoljeno oderuško pot, po kateri nam je potom podraženih življenskih potrebsčin oduzel vse, kar smo si v trudopolnem boju priborili. Vzlic temu smo vendar lahko zadovoljni, kajti iz tega početja smo se naučili, da je popolna emancipacija proletarijata od kapitalističnih slojev, ono sredstvo ki bo ozdravilo rak-rano človeške družbe.

Poleg strokovne in politične organizacije si mora proletarijat ustanoviti še močnih gospodarskih organizacij, v podobi konsumnih društev, za drug itd. Kar velja za proletarijat v obče, ima še za železničarje svoj poseben pomen in posebno važnost

Industrijski in maloobrtni delavec je združen v manjših ali večjih skupinah. Zveza med njimi je tesna, ker uže vsakdanje življenje vodi enega na pot drugega, in ker so primorani v primerno majnih skupinah živeti, je njih gibanje enostavnejše, lažje izvedljivo in je toraj uspeh gibanja v največ slučajih, — če ni posebnih razmer — vedno ugodnejši; nego pri slojih ki so prisiljeni v velikanskih masah manevrirati, kakor n. pr. pri železničarjih. Če toraj industrijski ali maloobrtni delavec občuti pritisk draginje, potem to on, če je v dotičnem kraju dobra strokovna organizacija, in se toraj ni bati stavkokazov, razmeroma lahko dosegel uspehov, pri plači i. t. d. Drugo je to razmerje pri železničarjih. Uprava, toraj delodajalec — boljši delojemalec — nepozna razločka med Dunajem, Trstom, Gradcem ali kakšno zagorsko vasjo, kjer teče tudi slučajno železnica.!

Čez vse sveti, po nezmotljivih gospodih izdelani predpisi so povsod jednaki, brez ozira na to, da se živi v enem kraju za 100 odstotkov dražje nego v drugem. Če toraj železničar v dragem kraju ne more živeti oziroma težko z svojim zaslužkom shaja, potem bi moral logično staviti zase, ali za tovariš tistega kraja zahteve — prošnje se namreč sploh več ne upošteva — in kaj bi se potem lahko zgodilo, to nam pripoveduje zgodovina železničarskega gibanja precej temeljito. Za vsako posamezno luknjo, alarmirati morda osobje cele proge, bi bilo tudi nemogoče in če bi se vzlic vsem zaprekam in neugodnostim dalo to narediti, bi bil konečni efekt jednak tistemu, ki smo ga označili kot uspeh splošnega gibanja toraj splošno podraževanje v vednih bojih brez konca in kraja.

Če pa se železničarji osamosvoje na gospodarskem polju, tam kjer je mogoče, sami, in tam, kjer je ugodnejše, z ostalimi delavci, potem je vseh gotov in čim večja moč konsumentov, tem prejšnja pridobitev politične moči in toraj odločujoče sile v državi.

Svoji k svojim! opišejo frazerji vseh vrst in železničarji so prvi, ki jim nosijo svoje krvave žulje v nenasitno žrelo, za kar se jim zahvaljuje pri vsaki priliki svojat na svoj način.

Čas bi bil, da se temu neuravnemu razmerju napravi konec in do zadnje konsekvence izvede načelo »Svoji k svojim« toda v odkritosrčnem, delavstvu koristnem smislu. Vse karkoli je na svetu, je produkt naše marljivosti, in uspehe te marljivosti zauživajo trotje človeške družbe, ker smo sami temu vzrok.

Politična, strokovna in gospodarska organizacija je naš tuzemeljski troedini bog, ki nas bo rešil suženjskih verig, v katerih zdihujemo uže tisočletja. S podvojeno vnemo širimo toraj to spoznanje med svojimi tovariši nam in našim naslednikom v prid, molohu kapitalizmu v pogubo.

Dopisi

Nabrežina. Približno pred tremi meseci je povozilo sodr. Ivana Kocmana, delavca v naši kurilnici.

Siromak je opravljal v noči, pred dnevom nesreče, službo, na glavnem kanalu. — Vsak, ki delo pozna in vé, kaj se pravi zmerno delati, bo prepričan, da to ni človeško, temveč naravnost živinsko delo. Zraven tega pa še štiriindvajseturna služba. Zjutraj ob sedmi uri bi naj bil šel nesrečnež domov, a ker je vsled krajevnih razmer prisiljen stanovati v precej oddaljenem kraju, je čakal na meso, da bi mu ne bilo treba ponavljati še enkrat poti. Meso mu redno dovažajo poštni vlak, štev. 33. iz Št. Petra.

Nekoliko časa pred prihodom tega vlaka, je šel sodr. Kocman iz kurilnice, ki se nahaja na nasprotni strani postaje, čez tirnice, ki so bile vse zastavljene z vozovi. Šel je torej preko voz skozi zavore. Ko je hotel na tak način prekoračiti neki voz na osmem tiru, ga je vrgel močen sunek na sredo tira in tam mu je kolo odrezalo desno nogo. Ko so rano sprali in obvezali za prvo silo, so ga prepeljali popolnoma nezavestnega v tržaško mestno bolnišnico. Rana se mu je zacelila — a noge od nikoder ni . . .

Poklicna zavarovalnica proti nezgodam se seveda brani, kakor pri vsakem, tako tudi pri tem slučaju, plačati vsako odškodnino; pravi namreč, on ni bil v službi, vrhu tega pa je bil še pijan. Gospoda tam okoli zavarovalnice prav nič ne pomisli, (ker nikoli nič ne poizkusi) da je človek, radi pretežkega in trudapolnega, dolgega dela pijan, da se nahaja po končani službi tak-le človek v abnormalnem stanju.

In če je prisiljen uporabljati svoj prosti čas, da se preskrbi z vsakdanjim življenjskimi potrebami, ni kriv tega sam, temveč železnica in z njo vsa današnja družabna uredba.

A tudi do tega prepričanja bodo morali priti takozvani „Wichtigmacherji“, če bodo hoteli eksistirati in živeti v modernem, — na socialni podlagi urejenem svetu.

Pa pustimo to sedaj na strani. Rezultat pogajanj itak objavimo.

Da se revežu pomaga iz prve, najhujše stiske, dokler se stvar ne spravi v ugoden tir, je krajevna skupina železničarske organizacije priredila pobiranje prispevkov.

Evo imena teh: J. Paušner je daroval 20 vin.; po 40 vinarjev pa so prispevali: And. Perčič, Tomžele, Fr. Svetlič, Mihevc Fr., Stef. Škrk, Iv. Srdoč, R. Radovič, And. Mihevc, Plesničar Blaž, Zidarič Fr. J. Majdič, Makovec Ivan in Cijan.

Zavadlav, Krašovec, Rojč, Kosmina Rud. Rebula Josip, Sever Albert, Schelch Al.

Rukni, Picot, so darovali vsak po 60 vinar., po 50 vinarjev pa sledeči: B. Furlan, Palik Al. Oberdank, Fr. Klanšček in Pecorari.

Po 80 vinarjev so prispevali sledeči: Perič A. Lupinc K. in Verginela Franc.

Po eno krono so darovali sledeči: Jože Gabrovic, Miha Škerk, Jos. Dolenc, Zavadlav Rud. Zv. Kaučič, Hladnik Jos. potem gospodje uradniki: Fr. Pertot, Contin, Kakes, Cabassi, Ruef, Sosson in Besek; nadalje sodrugi: Zidarič Jožef, Zidarič Rud., Ant. Doljak, N. N., Sarđoč Jože, Treven Fr., Šipek, Martin, Squarcy, Kert, Pompermayer, Iv. Gruden, Ant. Tercelj, Boschetti Giovanni, Ant. Mozetič, Peter Mustek, zigon Štef., Al. Jazbar, Jos. Gruden, Al. Kante, Princič Fr. Štef. Pertot, Bondi, Šeme I., Koban Jos., Legiša Jos. Pavlina Iv. Čermel, Furlan, svara, Škrk Iv., Ant. Gec, Gergič Vinko, Ant. Gruden, Ant. Zaharija, Iv. Lupinc, Ant. Abram, kurilniški mojster Zidarič, skerk Jože, Ant. Lupinc, Plesničar Jos., Ivan Kante, Simonič Jak., Doljak Ivan, Šušteršič Ivan I. in II. Lajkovič, Klanšček Silvester, Milič Jožef, Rebula Rudolf, Freuzl, Jazbič, Kampuš Raf. Peric Andr., Iv. Gruden, Kosmina Ivan in Kirschner Rudolf.

Potem so darovali po dve kroni sodr. Deisinger, gđc. Marička B. in gosp. postajenačelnik Culot; po tri krone pa sodr. Rossbacher August in gospa Ana Andrč restavraterka na postaji.

Skupaj 93 kron.

V prihodnji številki pa objavimo imena ostalih.

Spodnja Šiška. Zopet je na našem uzornem kolodvoru stroj skočil s tira, in zopet se bodo iskali uslužbenci, ki so to zakrivili. Ker je pa ravno isti ogib št. 14, kakor pri znanem slučaju zaradi katerega sta študirala sodruga Philipp in Omahen, prostor te nezgode se vsiljuje človeku misel da je morebiti krivda kje drugod iskati ne pa pri osebi katero ima ravnno službo.

Merodajni faktorji dobro vedo da je varstvena naprava na našem kolodvoru pod vsako kritiko in kljub temu stoji naprava, katera je bila kot provizorij postavljena, že 17 let. Vzrok temu je, da se vsi organi kateri bi bili poklicani napraviti remeduro ogibljejo tega vprašanje, da se ne zamerijo višji inštanci, ker moderna varstvena naprava bi stala precej kronic in to zahtevati je pri c. kr. drž. železnici smrten greh.

Kmalu bomo imeli našo preljubo meglo po cele tedne in naš ogib št. 14 bo še toliko bolj nagajiv, ker si bo svest da ga ne more nihče opazovati.

DOMAČE VESTI

Sodruga Anton Nedoma umrl. Po večletnem mukopolnem trpljenju je umrl dne 16. avgusta sodr. Nedoma, strojevodja drž. žel. v. p. Bil je naš zvest pristaš, in če prav vsled svoje bolezni za javno delo nezmožen, je opravljal svoje strankarske dolžnosti tako, da bi ga smel marsikateri sodruga posnemati. Na volišče so ga morali, radi njegove bolezni nositi in ni enkrat ni manjkalo. Čast njegovemu spominu.

Ljubljanska justica se trudi na vse načine, da bi se z nje poslovanjem bavila tudi javnost in ima tudi od časa do časa srečo, da se obdrigne »učeni« Slov. Nar. ob njo. Kadar povzdigne ta — svetovni — list svoj glas, potem smo precej na jasnem, za kaj se gre; nikoli pa še nismo čitali vrstice v njem, ki bi se pečala z rusinskimi manirami posameznih sodnikov in uradnikov, ki se jih poslužujejo napram strankam, osobito če so to delavci, in to je značilno. Kjer smo mnenja, da bo končno tudi pri nas po-

trebno, da se s svetiščem justične palače počnemo nekoliko bolj baviti in da bo treba tudi slovensko uradništvo modernizirati in jim udahnuti nekoliko socialnega duha mesto dosedanje brezmejnje domišljavosti, zato smo se namenili pokazati slovenski javnosti, kaj se lahko dogodi pri ljubljanskem okrajnem sodišču delavcu, ki je toli naiven, da veruje v ustavni zakon, ki pravi: Pred postavo so vsi enaki.

Tak revček je južnozelezniški delavec sodruga K. Pripetilo se mu je, kar se seveda vsaki dan neštetokrat zgodi, da je prišel doma z sosedno mu stranko v prepir, kije imel svoj konec na okrajnem sodišču, kije s Salomonsko modrostjo izreкло obsojbo in sicer sodr. K tri, in njegovi ženi, dva dni zapora. Ker pa sodruga K. vzlic razsodbe ni mogel priti do prepričanja, da je kriv, temveč, ker je bil mnenja, da ni vse nezmotljivo, ker pride iz ust okrajnega sodnika, je prijavil priziv in v dokaz svoje nekrivde, tudi 4 priče. Doslej je slo pač vse v redu, tembolj, ker mu je sodnik izrecno za-trdil, sme biti brez vse skrbi in da se priziv vzame na znanje. Naš sodruga je seveda v svojem velikanskem respektu pred postavo čakal od dne do dne, da se njegova stvar reši in da zadobi željenega zadoščenja. In dobil ga je na prav avstrijski način. V soboto dne 21. avgusta ob 1/2 6 uri zvečer pride mož postave v njegovo stanovanje, kjer je bila le žena z otrokom navzoča in ji razodeno skrinostno poročilo, da se urice nje prostosti potekle in da mora žnjim za 48 ur v obskrbo na državne stroške, katere pa bo seveda pozneje mož plačati moral. Vsi izgovori niso nič pomagali in ženica se je udala v neizogibno usodo, naročivši še otroku, naj hitro obvesti očeta. Niti toliko časa ni imela; da uredi svoje stvari in zavaruje stanovanje pred nepoklicanimi gosti. Otrok je slučajno našel takoj očeta, ki se je tudi takoj podal proti domu. Na ulici sreča svojo ženo v neprostovoljnem spremstvu, sicer popolnoma prijaznega človeka, ki mu na njegov ugovor, prijateljsko svetuje, naj se poda z njim in stvar uredi v kaznilnici, od kjer je bil poslan. Sodr. K. popolnoma prepričan o svoji pravici, je nasvet uvaževal in spremil svojo ženo. Njegovo iznenadenje je pa bilo naravno veliko, ko mu paznik naznani, da tudi on ostane v gostoljubni hiši za določene 3 dni. Vsa ušesa so bila, napram njegovim opravičenim protestom gluha in le, ker je z vso energijo to zahteval, so ga prijazni in človekoljubni pazniki predstavili, ravno došlemu oskrbniku. Sodr. K. je gospodu pojasnil situacijo, — in konstatirati moramo, pri tej priliki, da je bil pri tej aferi, edino le g. oskrbnik, ki je pokazal takt in kateremu izrekamo tem potom svoje priznanje, — razložil mu pravno stanje njegove zadeve in povdarjal da ni bil na noben način obveščen za nastop kazni, kakor tudi njegova žena ne. Povedal mu je, da je otrok sam doma, da je stanovanje odprto in nevarnost, da mu za časa odsotnosti, kaj zmanjka. Gosp. oskrbnik je pač pripoznal in menda tudi slutil, da so nezmotljivi sodniki ustrelili prav lepega kozla in dovolil je sodr. K. da odide domu, uredi svoje stvari ter zavaruje stanovanje, da se pa gotovo priglasil dne 22. ob 1/3 10 uri za nastop kazni. Več gospod pri najboljši volji ni mogel storiti, kajti tudi on ima svoje predpise in jih mora upoštevati. Zadostovalo pa je tudi teh par ur, da se je dalo sodr. K. potrebnih navadil za prvi hip in pokazalo se je, da niso bila brezuspešna. Ko se je namreč ob rečeni uri sodr. K. priglasil pri kaznilnici, je takoj zahteval, da se ga pelje k predsedniku sodišča, kateremu je hotel stvar pojasniti. Skušale se je sicer naj uplivati, in to na načine, ki so čudni, da stvar opusti, kjer se gre samo za 3 dni in to vendar po mnenju paznikov ni vredno. Seveda je sodr. K. vstrajal pri svoji zahtevi in končno tudi dosegel, da se ga je peljalo na okrajno sodišče, kjer se je pokazala opravičenost njegove pritožbe. Posledica je bila, da se je njega, kakor tudi njegovo

ženo, ki pa je več 16 ur nedolžno sedela, izpustilo, in da je g. oskrbnik napravil o zadevi zapisnik.

Radovedni smo, kaj se iz stvari izcimi, povemo pa uže danes, da bo imel justični minister Hohenburger v prihodnjem zasedanju državnega zbora nehvaležno nalogo, čistiti zamorce okrajnega sodišča v Ljubljani. — Gosp. paznikom pa bi nasvetovali, da njih služba ni slepa pokorščina in gluha ušesa, temveč, da imajo, prokleta dolžnost poslušati tudi obtožence, čeprav so le-ti slučajno delavci. Samovoljno odrezati se, menda sedaj tudi v Avstriji še pazniki ne smejo, kar je z prav lepo priliko dokazal gosp. oskrbnik. Če bi sodr. K. ne imel slučajno moralne pomoči, potem seveda bi se stvar nekoliko drugače iztekla in pravica bi imela svoj prav.

Narodnjakarska značajnost. V teku let smo se pač privadili, marsikateri čednosti naših narodnjakarjev, vzlic temu pa se nam zdi potrebno seznaniti širše kroge z kolegialnim početjem skladišnega mojstra, ljubljanske južnoželezniške postaje, gosp. Širzl-jem.

Da, med našimi narodnjakarji ni najti posebnih veleumov in hrabrih mož, nam je pač znano, kajti uže članstvo pri H₂O dokazuje nezadostno razvite aparate razuma, še opazujemo njih vsestransko početje.

Gosp. Širzl ima po obstoječih predpisih, jasno načrtan svoj delokrog in če bi mož tistega upošteval, bi ga čislali ne samo delavci, ki imajo posebno smolo biti njemu dodeljeni, temveč tudi železniška uprava bi bila lahko z njim zadovoljna. Ker pa mož menda teh predpisov ne pozna in pa ker njegova hlapčevska narava ne pripušča poštenega nastopa, zato se mora posluževati sredstev, katere imenujemo pošteni delavci: »klečoplasto in hinavščino«. Če pride na primer gosp. načelnik skozi taisto, potem je »Diensteifer« g. Širzl-a naravnost nedosegljiv. V tacih trenutkih dobi njegov sicer nežen glas, moč ki je vsega občudovanja vredna in nas spominja na čase, ko smo poslušali v potujočih zverinjkih uslužbenčih teh v pogovoru z divjo zverjadjo. Ne dela samo z glasom, ne, temveč vsaka mišica ima dovolj posla, dokler konečno v ekstazi celó zgrabi možakar skladišni voziček, in svoji nadzorovalni pridnosti doda še fizično pripomoč ter začne prevažati vreče i druge stvari. Seveda je vsa ta energija takoj končana, ko je gosp. načelnik izginil iz horizonta in si g. Širzl misli, da bi bilo nadaljevanje tega početja oslarija, ker ga nobeden več ne vidi. K ravnokar omenjenemu početju šteje še pobiranje kronic od strank, gosp. Širzl, za del njegove službe in postane pri tem poslu, lahko tako požrtovalen za službo, da pride še v svojem prostem času na kolodvor in opravlja to domnevno dolžnost.

Dne 30. marca t. l. se je pripeljalo z vlakom št. 811 ob 1/2 10. uri zvečer konja v Ljubljano. Gosp. Širzl, ki je bil v tem času prost, je v svoji velikanski skrbi za kronico, naročil skladišnemu nadzorniku zunanje službe Gašpariču, da naj se za konja briga, kajti stranka, ki bo prišla ponj, ni baje umazana. Gosp. Gašparič sicer ni potreboval teh informacij, ker sam pozna svoje dolžnosti in bi bil gotovo svojo službo opravil brez navodil gosp. Širzl-a, tako v interesu družbe kakor stranke. »Diensteifer« pa vzlic danim navodilom ni dal g. Širzl-u miru, kajti komaj se je vlegel, so ga uže zbudile lepe sanje, ki so se vrtele okoli kronic. Vstal je v interesu družbe, stranke in v prvi vrsti svojega žepa in hajd na železnico, da se nezgodí kaj nepravilnega, namreč, da kedo drugi ne spravi kronic, po katerih hrepeni njegovo nesebično sree. Dal si je posla pri vozu in poslal gosp. Gašpariča na stran, ter dosegel v par trenutkih svoj cilj. Konja ni več v vozu, za to pa je kronica v njegovem žepu. Kaj ne, gospod Širzl, to je možat nastop, ki se popolnoma slaga z veljavnimi predpisi, ki prepovedujejo uslužbencem vzprejem napitnin se

strani strank. Mi sicer dobro vemo, da so taki predpisi v današnjih razmerah, ker železnica ne plača svojim uslužbencem tako, da bi lahko brez umazanosti živeli, le na papirju; zgražamo se pa, če vidimo, da ta suženska nečednost uspeva tako, kakor smo jo imeli priliko opazovati pri gosp. Širzl-u.

Capito?

Olika šišenskih zizimbambul. Zadnje občinske volitve v Spodnji Šiški so prinesle zizimbambulom, poraz na celi črti. Niti enega pristaša nimajo v občinskem zastopu, in to jih boli. Najlepše pa je to, da duševno zastale reve pripisujejo vzrok njih propada, železničarjem, ali kakor oni pravijo pritepenecem, med tem ko vrabci na šišenski šoli, pojo slavo bivšemu občinskemu odboru.

Pa bodi si kakorkoli. Dejstvo je, da je naša stranka zmagala v tretjem razredu in da sedaj zastopa šest naših sodrugov v Šiški interese delavskega ljudstva, kolikor je pri današnjem družabnem neredu to pač mogoče. To boli bivšo gospodo. Ker se jim pa ne da povoda za utemeljeno kritiko, so v veliki zadregi in stiskajo svoje pesti v žepih. Največji veleumi med njimi pa seveda ne poznajo pametne taktike molčanja, temveč se trudijo na vse načine, da se javnost lahko prepriča o njih posebni oliki in si na ta način upajo pripraviti občinski stolček v bodoče. Tako n. pr. mesar Seidl vihti svoje orjaške roke, ki bi delale Golijatu čast, in konsekvntno zatrjuje, da tega nebo, da bi pritepenci vladali šiško, pozabi pa pri tem povedati, da je bila preuredba potrebna ker so bili možje njegovega kalibra popolnoma nezmožni za te posle. Pozabi tudi, da je v pravem pomenu besede, pritepenec edino in izključno le on, ki je še pred nedolгими leti popraševal v sobotih svojo vest, kje bo srajco vzel za nedeljo. Če ima možakar danes denarja, ni to njegova zasluga, temveč le preveliko zaupanje železničarjev v njegovo možatost, ki so mu pridno nosili svoje desetice v mesarsko žrelo. Razun g. Seidl-a je še cela vrsta tacih izobražencev v Šiški, ki reprezentirajo zadnje ostanke slovenskega liberalizma in s svojim početjem najbolj potrjujejo naše mnenje, da ta gospôda ni zmožna za javne posle. Omenim nal le najglasnejše n. pr. Manzer, Burger, Mohar, Marinko itd. sami ljudje, katerih obstanek je odvisen le od železničarjev, in kateri bi morali, če bi hoteli železničarji, najprvi povezati svoje culice in odriniti. Taki pojavi nas seveda v obče ne morejo tangirati, ker smo surovosti pač uže tako privajeni, da je niti vselej ne opazimo. Ves trud, privedi te ljudi do dostojnih političnih bojev, je bil brezuspešen, in Nemeč bi rekel: Bei diesen Leuten ist Malz und Hopfen verloren.

Zadnja občinska seja, ki se je vršila dne 17. avgusta, je pa tudi našo potrpežljivost spravila z ravnotežja, kajti, kakor uže vsega nevajeni, vendar nismo pričakovali tacih surovosti, kakor smo jih morali opazovati pri tej seji, toraj v javni korporaciji, Dunajski občinski zastop, ki je pač celemu svetu za ugled, kakoršen tak zastop ne sme biti, bi se v šiški lahko še kaj naučil. Na višku neolikanosti stoječi znani Bielohlavek, je našel nevarnega konkurenta v osebi g. Snoja, po svojem poklicu strojevodja drž. žel. v. p. in zavživalca premoženja znanega bivšega svobodomisleca Fauk-l-a. Ta možakar zastopa po milosti Faukal-ove žene nje „pojerbanc“ petice kot virilist v občinskem zastopu in je toraj gotovo oseba, ki ima vse predpogoje, da se mu klanja ves občinski zastop z županom vred. Tega mnenja je seveda le on in da njegovi ne prostovoljni tovariši v občinski svotu ne dele to mnenje, so mu precej jasno povedali dne 17. in bodo menda še primerno potrdili pred forumom Justicije, znane avstrijske boginje.

Ko je prišel možakar dne 17. avgusta t. l. k sklicani občinski seji v družbi njemu enakih olikancev, mu je uže zasmrdelo, da se je došli gospôdi (sami virilisti) odkazalo prostore, kar je seveda popolnoma prav in

pametno, ker se mora vendar vedeti kje sedé svobodno voljeni zastopniki prebivalstva in kje nepotrebna šara starih kranjskih privilegijev. Možakarju toraj to ni ugajalo in svojo nevoljo je moral pokazati rekoč: »Men se na bu placa kazal, jest plačam za mojga psa več davka, kukar tist ka tuki sedeja«. Seveda mu ta parlamentaričen protest ni dosti koristil in zavzel je slednjič odkazano mesto. Občinski svetovalci so pa premišljali če bi temu olikancu ne pristojalo bolj mesto poleg njegovega psa ob robu krila njegove žene, in njih naloga bo povedati volilcem kako mnjenje ima o njih oče Snoj, ki jih primerja svojem psu. To je surovost najnižje vrste in označuje gosp. Snoja v njegovi pravi oholosti in domišljavosti. Možakar pa s tem slavnim činom še ni bil zadovoljen in je otresal se en čas svoj neotesan jezik, dokler konečno ne dobi besedo svetovalec gosp. Borštnar. Pred njim sta govorila sodr. Klemenčič in Cjster in gosp. Snoj je upošteval znano izkušnjo, da z socialnimi-demokrati ni dobro koruzo ličkati. Ko pa je poprijel g. Borštnar besedo, je izbruhnila vsa doslej pridržana strast, starega grešnika in našla izhoda, v dosedaj v šišenskem občinskem zastopu še ne izrečeni podlosti: »Toga na buma poslušal ven s ta baraba.

Gosp. Borštnar, adjunkt juž. žel. ki je po svojem mišljenju pristaš narodne napredne stranke, seveda ne zizimbambul, znan kot jako trezen, miroljuben in pameten mož je postal na ta popolnoma neutemeljen napad naenkrat ves bled in če ne bi bil res tako izobražen bi prišlo gotovo do izgredov tem gotoveje kjer je napadeni rezervni častnik in ima toraj svoje dolžnosti, katere so seveda za nas španska vas, Osupnen pa ni bil samo gosp. Borštnar in z njim ves občinski zastop, sramovali so se svojega tovariša tudi zizimbambulski virilisti od kneza pa doli do Seidl-a in jo oakurili.

Gosp. župan je seveda napravil svojo dolžnost, izrekel Snoju grajo in ga za nasledne tri seje izključil, na kar se je seja nadaljevala in je občinski svet sklenil po pametni in dostojni delati celo vrsto predlogov v korist žalostne šišenske občine, ki glede svojih naprav ne more konkurirati niti z zadnjo zagorsko vasjo. Upajmo, da se o bodoče stvar preuredi v korist in veselje občanom in v jezo zizimbambulom.

S stvarjo samo smo se nekoliko temeljiteje pečali radi tega, ker je Šiška občina, ker je v Šiški naseljenih 80% železničarjev in ker imamo 5 voljenih in 1 virilnega zastopnika iz svojih vrst, in kjer je glavna oseba cele igre žalibog bil tudi železničar. Poročali homo o poslovanju občinskega zastopa tudi v bodoče, upamo pa, vendar da o takih dogodljajih kakor je današnji, ne več.

RAZNE STVARI

Austrijsko uradno klusé je v vročini letošnjega poletja, svoj običajen korak še skrajšalo, če ne sploh vsako korakanje ustavilo. Danes pišemo 1. septembra in o tako težko pričakovanem uradnem listu, ki nam naj prinese pomaknenje v višji plačilni razred in ki bi imel iziti 1. julija, ni sluha ne duha. Najbrže je klusé v vročih pisarniških prostorih tržaškega ravnateljstva državne keleznične poginilo; drugače si stvari ne moremo tolmačiti.

Sploh pa šala na stran. Vprašali bi pa vendar gospode tržaškega ravnateljstva, kaj vendar mislijo?! S tem če so njih razmere z objavo v uradnem listu ministerstva rešene, potem to še ni povod, da bi se stvar nižjih uslužbencev, ki so odvisni od ravnateljstva po nepotrebem zavlačevala. Če uradniki rabijo svoje dohodke 1. julija, potem menda drugim ne bo škodovalo, če se jim dá, kar jim gre. Morda je pa zopet neugoden avanzma vzrok zavlačevanja in se skuša časa pridobiti, da se ima pri eventualnih reklamacijah izgovora: čes saj bode 1. januarja, ki bo itak kmalu zraven.

Mi smo prva leta, ko se je prevzelo novo železnico potrpežljivo, ker so nam je za-trjevalo, da so gospodje vsled novih razmer, z delom preobloženi. Sedaj pa smo mnenja, da bi se že največji revež lahko privadil šablonskemu delu, in če ne, potem hajd z njim. Od nas se zahteva težka služba in odgovornost in imamo po obstoječih pred-pisih pravico zahtevati to, kar nam gre, in kar je vsekakor dovolj skromno. Naj si bo avanzma kakor koli in kadarkoli, opravičeni kritiki ne odide, to naj blagovole merodajni gospodje naznanje vzeti.

Upamo, da ta poziv za bodoče čase ne bo brez posledic, ker bi bili drugače pri-morani kljusi pomagati do hitrejših korakov. Star pregovor pravi: Daj cesarju kar je ce-sarjevega in bogu kar je božjega, in pa še postavimo, in železničarjem to, kar jim gre.

Kaj so „žolte“ organizacije? Odgovor na to vprašanja nam daje uprava južne že-leznice in potrjuje to, kar smo mi vedno trdili in kar se je v podjetniških krogih vedno zanimalo, in sicer:

»Žolte« organizacije se ustanavljajo po brezznačajnih podrepih kapitalistov, da otežkočajo boje zavednega delavstva, ki jih bije napram podjetništvu. Ustanavljajo se z financijelno in moralično pomočjo kapita-listov in imajo svoje glavne zagovornike v meščanskem časopisju (glej »Slov. Narod«, »Edinost« i. t. d.) Za neovrgljiv dokaz te trditve objavljamo sledeče uradno potrdilo in sicer:

346

Na gospode načelnike odelkov, obratnih inšpektoratov in krajevne načelnike avstrijskih prog južne železnice in tej pridelenih stranskih prog.

Zadeve osobja (Premenitev imena „Reichsverband österreichischer Eisenbahner“ v „Südbahnverband“).

Z ozirom na okrožnico 28 A 1909, Vam naznanjamo, da je premenila „Državna zveza avstrijskih železničarjev (Reichsverband österreichischer Eisenbahner)« svoje ime, z dovoljenjem c. kr. ministerstva za notranje zadeve od 11. junija 1909, štev. 19.396, v »Južno-železničarsko zvezo. (Südbahnverband)«.

O tej premembi obvestite na primeren način Vam podrejeno osobje.

D u n a j, dne 27. junija 1909.

Administrativno ravnateljstvo:

Kaizl m. p.

Evo Vam sodrugi! To kar smo Vam pripovedali na shodih in trdili v našem časopisju, namreč, da je Dr. Weifnerjev radikalizem humbug, je sedaj neovrgljivo potrjeno od uprave same. V naših krajih sicer žito gosp. Weifner-ja ni slo nikoli v klasje, kajti razun par, v lepe oči Weifner-jeve zaljubljenih južno-železniških uradnikov, pač živ krst ni verjel visoko donečim frazom tega poštenjaka. Nekaj družega pa je, na kar hočemo pri tej priliki naše sodruge opozoriti in kar se to v doglednem času ravno tako potrdilo, kakor gorni slučaj.

Pri nas dela zgago podjetniška žolta organizacija pod firmo N. D. O. in pod vodstvom tudi doktorja, seveda ne Weifnerja, pač pa Mandiča. Motivi, ki so vodili, pri svojem čednem poslu Weifnerja, vodijo tudi Mandiča in ponovno trdimo, da žolta N. D. O. nima družega cilja, kakor pripravljati podjetništvu, toraj tudi železniškim upravam, stavkokazov in krumirjev, za one čase, ko se bo zaveden proletarijat, v svesti si svoje pravice, vzdignil in stopil v boj v dosego istih. Radikalizem, ki ga pridiga Mandič,

Ribnikar in vsa ta čedna družba je „talni« in se je vzlic svojega, kratkega obstanka, uže večkrat dal videti, da se to v prihodnje še večkrat dokaže, si tudi upamo trditi, ker je po razvoju stvari, drugače pač nemogoče. Bodočnost bo pokazala!

Stavka delavcev na progi Avio-Trento na Tirolskem je končala po skoro štiri tedenskem stavkanju. In zmagonosni so sli delavci z bojišča. Njihova kompaktna solidarnost jim je donesla lepih uspehov. Začetna plača bode znašala 2 kroni 30 vin. na dan; vsak delavec na progi dobi zvišanje 20 vin.; vpelje se avtomatično zvišanje 10 vin. na vsaka tri leta. Delavci so se tem predobitvam nasproti obvezali da jedno leto ne stavijo nikakih lokalnih zahtev, dočim jim je pa prosto, pridružiti se eventualnemu splošnemu gibanju. Za časa gibanja je poslalo na Tirolsko tržaško tajništvo svojega delegata, ki je stavkujoče delavce bodril k ustrajnosti in delavce, ki so bili pozvani od zunaj, da krumirijo, prepričeval, da so zopet odhajali. Stekel si je v tem gibanju zaslug tudi tamošnji državnozborski poslanec Voncini.

Tukajšnjim delavcem na progi pa naj bode zmaga njihovih tirolskih tovarišev v poduk, da se le s solidarnostjo more kaj doseči. Če vsakdo vleče na svojo stran, gotovo ni pričakovati velikih uspehov.

Proračun železniškega ministerstva. V finančnem ministerstvu se ravno razpravlja o proračunu železniškega ministerstva. Ta proračun je letošnje leto precej obširnej nego druga leta. Od vseh državnih obratov je državno-železniška proga najboljše. Letošnje leto pa se je proračun razširil še posebno, ker prvokrat pridejo v poštev računski podražavljeni prog, to je državne železnice, severozapadne železnice in južnoseverne nemške zvezne železnice. Finančno ministerstvo seveda pritiska na vse načine, kako bi zahteve posameznih ministerstev v prvi vrsti pa zahteve železniškega ministerstva kolikor mogoče potlačilo, dočim pa državno-železniška uprava po vsej pravici zahteva toliko sredstev, kolikor jih je za današnji obrat potrebno. V zadnjem času se je stroške za nabavo vozovnega materijala, to je vagonov in lokomotiv, pokrivalo vedno s prebitkom pretečenega leta, in potom rednega proračuna. Če se bode tudi za naprej moglo na ta način umikati, je seveda še vprašanje, ker letni zaključek za leto 1908 še ni dovršen in se tedaj ne ve če bode sploh kaj prebitka. Dvomimo, pa sploh, da bi bil prebitek toliko velik, da bi se z njim mogli pokriti stroški za nabavo vagonov in lokomotiv. Tako za sedaj sploh ne vemo, v kaki visokosti bodo pokrite zahteve železniške uprave in na kak način se bode našlo za nje pokritje.

Ogorčenje nad klerikalnim izdajstvom delavcev v Nemčiji. Ogorčenje nad davčno politiko centra (klerikalna stranka) v »krščanskih« delavskih krogih na Badenskem je veliko. Evo Vam klasičen vzgled iz Östringena, velike občine okrožja Bruchsal. Tam je sedež dobro razvite tobačne industrije. Ravnotako kakor v sosednjem Mingolsheimu in Spodnjem Grombachu, se tudi tam obrača gibanje pobožnega prebivalstva proti apostolom centra. Ti pobajajo radi takozvanega „poučevanja« v te kraje centumskega gospodarstva. V Östringenu ni mogel prodreti pri „krščanskih“ tobačnih delavcih odposlanec „krščanske“ strokovne zveze s svojimi nazori o centumski finančni reformi. Iz dveh gostiln so ga izgnali klerikalni delavci. Tako je toraj moral ta apostel pobegniti pred ljudsko sodbo iz dosedanje centumske trdnjave.

Celo klerikalni kmetje na Bavarskem so postali rabijatni. V listu »Bayrisches Vaterland« piše katoliški župnik Münsterer iz Pondorfa na Nižje Bavarskem značilen članek, v katerem pobija centrum radi njegove davčne politike. Med drugim piše:

»V gospodarskem oziru že itak slabo katoliško ljudstvo si vedno ponavlja: „400

milijonov novih davkov mora plačati delavno ljudstvo in le 100 milijonov posestniki«. In pri tem je pomagal centrum v odločilni meri. To ne gre v glavo pri prostemu katoliškemu možu, in odkrijo povedane: tudi meni ne. Čisto pravilno meni kmet: »Pes vedno zadnjega vgrizne«. Predsednik našega raifajzenovega društva, olikan kmet, mož jedrnato-krščanskega mišljenja ki se bavi z bučelorejo, rabi sledeč izvrsten rek: „Bežite no z vsemi dokladami in kar se družega stori država za kmeta. Država dela s kmeti ravnotako, kakor jaz z bučelami: **Spredaj daje, da zamore zadaj zopet vzeti.** To se vidi tudi pri novih davkih“.

Če bode le trajalo to ogorčenje do novih volitev? Bode se i kmalu začelo tudi pri nas daniti? Čas bi že bil, da se vzdrami ljudstvo in otrese klerikalnega jarma.

Železničarjem na Goriškem!

Na izredni deželni konferenci, socialno-demokratske stranke v Gorici se je sklep redne konference ponovno potrdil, da gre namreč stranka pri deželnozborskih volitvah brezpogojno **samostojno** v boj.

Za kandidate v plošni kuriji so bili na istoj konferenci imenovani soglasno sodrugi: **Dr. Tuma, Marica in Vrzon.**

Železničarji! Kdor se ni še pobrigal za svojo volilno pravico, naj to stori nemudoma, ker le še malo dnij je do dneva volitve. Svoje glasove pa združite vsi na naše kandidate in se ne pustite, slepariti ne od liberalne ali od klerikalne in istotako tudi ne od takozvane kmetske stranke, ker vse te so sovražne Vašim stremljenjem.

Bojne grozovitosti.

Poročevalci iz bojišč živobojno slikajo divje boje Španjolcev proti Kabilom, in to na ta način, da je pripravno za propagando proti skupnim pobojem, ki jih imenujemo vojske. Med španjolskimi mrtvimi, ki so padli 23. julija — Španjolci so namreč izgubili isti dan 21 častnikov in čez 350 mrtvih in ranjenih vojakov — se nahaja tudi stotnik Kuenas ki je padel skoraj s celo svojo stotnijo. Cele dneve se je bojeval oddelek proti desetkrat večjemu sovražniku. Pomoč je zamogla še-le čez dalje časa priti in odvisno je bilo vse od vzdrževanja pozicije. In vzdrževala se je. Drug za drugim so padali španjolski bojevniki kakor snopje; bolj in bolj se je krčilo njih število. V zadnjih trenutkih je bilo od cele stotnije le še dvajset mož zmožnih za boj. In ti so se bojevali z obupnim junaštvom, z bajonetom v roki proti ogromnemu številu sovražnikov. V zadnjem trenutku je prišla pomoč. Grozen prizor se je kazal novodošlim. Tla, na katerih se je bil junaški boj uničene stotnije, so bila nalita s krvjo. Divji krik Kabilov, prasketanje pušek, stokanje ranjencev in obupni klici umirajočih so napolnjevali vso naravo z grozo in obupom. Strašni dogodljaji so se vršili. En španjolski topničar je zblaznel v boju. Vse topničarstvo je že padlo pod sovražnimi krogli. Ko je prišlo nadomestno moštvo, je našlo topničarja že blaznega. Z bajonetom se je zagnal proti tovarišem krič: „top je moj; nikdo naj se ga ne do-

takne. Kdor se ga dotakne, ga zadavim«. S silo so ga morali odvesti. Bil je ves s krvjo oblit; čez trideset ran je pokrivalo njegovo telo. Grozni prizori se vrše pri napadih Kabilov. Barva obleke je enaka barvi zemlje; bele in pisane turbane so odložili. Vsled tega jih zagledajo španjolci še-le, kadar so že čisto blizu, in se zamorejo ubraniti še-le po grozovitem klanju . . .

In za koga se dogajajo take grozovitosti? Je to tudi v čast božjo in v obrambo domovine? Ne! Le sveti denarni žakelj, ki je brez dna, še vedno odpira svoje nenasitno žrelo, da pogoltne vedno več nbogih žrtev. Kedaj se bode vendar enkrat uveljavilo geslo: »In mir ljudem na zemlji« . . . ?

Izjava.

Zvedel sem, da je na zakotnem shodu N. D. O. pri sv. Luciji, 18. avg. t. l., nek mizar Bizjak, nastavljen v signalni delavnici c. kr. državne železnice v Trstu, izjavil, da sem jaz zakrivil znižanje njegove plače od 3 K na K 2·80, in da mu je to sodr. Fertin skladiščni mojster pri sv. Luciji pritrnil.

Ker je ta trditev **zlobna** izmišljotina, imenujem g. **Bizjaka** kakor tudi sodr. **Fertina**, **podla** obrekovalca in tatova tujega poštenja, dokler mi to trditev ne dokažeta.

V Trstu, dne 26. avg. 1909.

Josip Kopač,
tajnik.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 7. t. m. se vrši v **Nabrežini**, v gostilni gospe Pirjevec ob 8. uri zvečer občni zbor krajne skupine Nabrežina »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo«.

Dnevni red: 1. Poročila: a) predsednikovo, b) blagajnikovo, c) kontrole; 2. volitev novega odbora; 3. predavanje; 4. raznoterosti;

K mnogobrojni udeležbi vabi

O d b o r.

Dne 9. t. m. se vrši v **Trstu** v Delavskem domu javen društveni shod, krajevnih skupin Trst I. in Trst III.

Dnevni red: 1. Okrožnica 385a, iz l. 1907 in izvršitev III. odstavka v točki 1. obseženih pogodb. 2. Novi službeni red za čuvajniško osobje.

Poročevalca: Hercig Fran, član personalne komisije juž. železn., Dunaj. Kopač Josip, tajnik žel. or. v Trstu.

Dne 10. t. m. se vrši v **Ljubljani** in **Zidanem mostu** društvena shoda, (z dnevnim redom): 1. Okrožnica 385a, iz l. 1907 in izvršitev III. odstavka v točki 1. obseženih pogodb. 2. Novi službeni red za čuvajniško osobje.

Poročevalca: Hercig Fran, član personalne komisije juž. žel. iz Dunaja in Kopač Josip, tajnik žel. org. v Trstu.

Vsem prognim delavcem na znanje!

O zaključku gibanja prognih delavcev v okrožju tržaškega tajništva, poročamo v prihodni številki.

Vršili so se sledeči shodi

In zborovanja

Dne 14. avgusta se je vršil v **Trstu**, v delavskem domu, ulica Boschetto 5., dobro obiskan javen železničarski shod z dnevnim redom: Poročilo izvoljenih odbornikov poklicne zavarovalnice proti nezgodam.

Sodr. Kopač je bil zadržan ker je ravno isti dan imel predstaviti deputacijo delavcev na progi višjemu stavbenemu svetniku Pichlerju na Dunaju. Zato je otvoril shod v imenu tajništva sodr. Skobl, ki je ob enem naznanil, da bode prevel v slovenščino izvajanja sodr. poročevalcev.

Predsednik izvoljeni sodr. Zink je podelil besedo sodr. **Wilder-u**. Izvajal je prilično tako-le:

Do leta 1888 niso imeli železničarji v občeh nikakega zavarovanja proti nezgodam. Le vožno osobje je bilo zavarovano po poroštveno-obveznem zakonu. Po §§ 1325 do 1327 obč. drž. zak. je bila železniška uprava obvezana plačevati ne samo zdravilske stroške, temveč tudi rente.

Opetovano so skušale železniške uprave kratiti pravice uslužbencev, kar jim je bilo tem ložje, ker takrat organizacija še ni bila zadosti močna.

Sedanje zavarovanje proti nezgodam ima nalogo pri nezgodah primerno odškodovati železniške uslužbence. Zavarovani morajo biti vsi. Prispevke pa plačuje uprava.

Po preteku štirih tednov od dneva negode ima vsak ponesrečenec pravico do rente. To pa le v slučaju, ako se je dogodila nezgoda na železniškem teritoriju. Za prve štiri tedne ne dobi ponesrečenec rente, ker tvori ta čas takozvano karenčno dobo. Za nezgode po lastni krivdi ponesrečenca se odškodnina ne plačuje.

Kar se tiče naznanila nezgodnih slučajev, je po § 29 obvezana železniška uprava javiti nezgode na politično oblast v teku petih dni.

Izkušnja nas pa uči, da se zavarovalnici dostikrat ne naznanijo nezgode. Vsled tega je treba, da dotični sam naznani nezgodo poklicno-zadružni zavarovalnici proti nezgodam, od koder dobi potem obvestilo, da se je prejelo naznanje. § 34 določa izrecno, da mora dotičnik sam javiti nezgodo, če uprava tega ne stori. Če se to ne zgodi v teku enega leta, se stvar odkloni in dotičnik je izgubil vse svoje pravice.

Dostikrat se tudi prigodi, da se pri izračunanju letnega zaslužka le-ta napove v manjšem znesku nego je v resnici. Ker to škoduje ponesrečencu pri odmerjenju rente, si je treba vsak zaslužek dobro zapomniti, da se zamore reklamirati v slučaju prenizkega zaračunanja letnega zaslužka. Pri tem se všteva tudi službena obleka.

Nadalje razlaga govornik kaj je nezgoda pri prometu in kaj pri obratu.

Pri popolni nezmožnosti za delo vsled nezgode pri prometu ima dotičnik pravico do 90% rente, vsled nezgode pri obratu pa do 60% rente. V slučaju nepopolne nezmožnosti za delo, to je, če izgubi samo roko ali nogo, dobiva vsled nezgode pri prometu 75%, vsled nezgode pri obratu pa 50% rento.

V slučaju smrti vsled nezgode imajo zaostali, t. j. žena in otroci pravico do rente in sicer v manjši meri. Stariši imajo samo tedaj pravico do rente, ako so živeli izključno le od sinovega zaslužka.

V slučaju poslabšanja zdravstvenega stanja ponesrečenca, je treba to takoj javiti zavarovalnici proti nezgodam, da je mogoče doseči višjo rento. Vsi dopisi na zavarovalnico proti nezgodam so koleka prosti. Zavod pa je obvezan odgovoriti na vsako naznanilo.

Prav lahko dobe uslužbenci pri težkem delu, posebno v skladiščih, kilo (Bruch). V tem slučaju je treba bolnika takoj prijaviti, ker čez več dni ni mogoče slučajja natanjko preiskati in zdravniki dostikrat trdijo, da je

ta napaka delavcu že prirojena, kar ima slabe posledice za bolnika. Toraj nikakor odlašati s prijavi.

Nadalje ni umestno takoj sprejeti odkupnine, ker ista obsega samo triletni znesek rente, zavarovanec pa mogoče živi še 10 ali dvajset let in ne more v tem slučaju ničesar več terjati od zavarovalnice.

Če je vdova v veliki denarni zadregi, zamore napraviti prošnjo za podelitev podpore; v prošnji ima navesti tudi število otrok. Podeljene podpore, katerih največji znesek je 200 kron, se ne otrgujejo od poznejših rent.

Nadalje opozarja govornik, da bodo prihodnje leto volitve delegatov. Pri tem se je ozirati posebno na to, da se izvolijo taki možje, ki bodo čvrsto zastopali pravice uslužbencev.

Nato povzame besedo sodr. **Beck** ter tupatam še bolje pojasni izvajanja sodr. **Wild-a**.

Nadalje govori o razvoju socialno-zavarovalnega zakonodajstva posebno pa o nameravanem poslabšanju dosedanjih zakonskih določb. Razložil je posledice raznih točk, ki so zadržane v resoluciji, to zdolaj priobčimi.

Izvajanja obeh sodrugov je na to sodr. Skobl prevel v slovenščino in raztolmačil na kratko resolucijo v posameznih točkah, ki je bila soglasno sprejeta

RESOLUCIJA:

Dne 14. avgusta t. l. v delavskem domu v ulici Boschetto zarani železničarji izjavljajo, da tvorijo določbe IV. poglavja zakonskega načrta o socialnem zavarovanju železničarjev proti nezgodam, veliko oškodovanje železničarjev proti nezgodam. Določba § 172, 3. odstavek, vsled katerega zgubi ranjenec pravico do odškodnine, če je vedoma ali pa vsled sodnijsko dokazanega zločina sam povzročil nezgodo je sicer pravična. Nevarno bi pa vplivala ta določba vsled tega, ker pripušča popolno razlaganje v škodo zavarovanca. Določba § 173, 2. odstavek, vsled katere se ima začeti izplačevanje rente mesto začetkom petega, še-le začetkom 14. tedna je istotako v veliko škodo zavarovancev, posebno pa definitivno nastavljenih, ki izgubijo vsled večtedenskega izostanka odškodnine za postranski zaslužek, sestojec iz urnih in kilometerskih doklad, premogovne in vzdrževalne premije in ki tvorijo dostikrat večji zaslužek nego plača sama. Še več škode pa povzroča ta določba za nedefinitivne uslužbence, katerim se vpošteva ta postranski zaslužek pri odmerjenju bolniške podpore po določbah § 16, 2. odstavek, in § 4. številki 2.

V § 174. lit. b nameravana delitev polne rente v dvanajst delov, zamore oškodovati uslužbence, ki so se v nezgodi poškodovali.

Po dosedaj nabranih izkušnjah se je upravičeno bati, da se bode izvrševala ta določba v praksi le na škodo zavarovancem.

Določba § 176, vsled katere morajo bolniške blagajne plačevati skoz 13 tednov stroške zdravljenja, pomenja težko obremenjenje bolniških blagajn. Istotako smatrajo danes zbrani železničarji določbo § 178, 3. odstavek, vsled katere se ranjenec more biti izročen proti svoji volji kakšnemu zdravilnemu zavodu, za nesprejemljivo, ker bi le-ta dala mnogokrat povod. šikaniranju in preganjanju.

Določba § 180, številki 1, oškoduje one železniške uslužbence ki dobivajo starostno obskrbo iz jednega ali drugzega pri železniški upravi obstoječega zavoda, posebno pa oškoduje bivše člane bolniške blagajne napram sedanjemu stanju z ozirom na § 7 številki 1 sedaj veljavnega zavarovalnega zakona. Zadnji odstavek § 180 se obsoja radi tega, ker je mogoče, da je bil letni zaslužek ranjenca v letu pred smrtno nezgodo večji nego v času prejšnje nezgode.

Tudi določba § 185 pomenja oškodovanje zavarovancev in je treba proti njej odločno protestirati.

Določbe § 222 so isto tako pomanjkljive in je treba odločno proti njim nastopati.

Določba § 232, vsled katere se skrajša nezgodna renta pri tekmovalju s pokojnino ali pa z invalidno rento za znesek, v katerem presegata obe renti vračunjen delavni zaslužek, krati na nečuden način pravice železniških uslužbencev, katere jim pripadajo vsled sedanjega nezgodno-zavarovalnega zakona in katere so si morali priboriti in ob enem šrtovati pravice pristojne železničarjem po poroštveno-obveznem zakonu. Zbrani izjavljajo, da vsled tega izgube svojo vrednost one obljube, ki so jim bile dane o priliki uvedanja nezgodno-zavarovalnega zakona. Ozirom na organizacijo poklicno-zadružne zavarovalnice proti nezgodam vstrajajo železničarji pri zahtevi paritetne uprave.

Železničarji protestirajo proti vsakojakemu poslabšanju nezgodnega zakona in bodo, če treba, uporabili tudi najskrajnejša sredstva v obrambo svojih že pridobljenih pravic.

Zatem povzame besedo sodrug Grile in raztolmači v slovenskem jeziku nekatera vprašanja o socialnem zavarovanju. Posebno pa opominja navzoče k delovanju za naraščanje organizacije in k bolji vzajemnosti.

Ker se ni nikdo več oglasil k besedi, je predsednik zaključil shod.

Dne 23. avgusta t. l. se je vršil pri Sv. Luciji društven shod železničarjev. Navzoča sta bila tudi sodr. Kopač iz Trsta in Dr. Ferfolja iz Tolmina.

Sodr. Kopač je govoril o razmerah železničarjev sploh in pa o potrebi trdne združitve v organizaciji. Govoril je o nameravanem uvedenju podpore za slučaj smrti za člane organizacije in raztolmačil sodrugom pomen te naprave. Preporočal je med drugim tudi, da se železničarji tudi politično organizirajo, in sicer zato, da bodo zamogli bolje podpirati svoje zahteve. Če ostanejo na političnem polju tako malomarni, kakor so bili do sedaj, jim bode primanjkovalo v državnem, deželnem in občinskem zastopu potrebne močne zaslonbe za doseganje boljše bodočnosti. Če bodo pa tekali za popi in njih podrepniki, bodo vedno ostali na cedilu.

V ravno tem smislu je govoril sodr. Dr. Ferfolja. Naznanil je, da se je tudi za Sv. Lucijo ustanovilo politično društvo. Priglasilo se je pa primeroma malo članov. Pozivlja navzoče, naj se vpišejo polnoštevilno v to društvo, da bode imelo več vspeha. Naznanil je tudi deželno konferenco v Gorici za nedeljo 29. avgusta t. l. Za to konferenco sta se izvolila delegata sodr. dr. Ferfolja in Niefergall za Sv. Lucijo.

Nato se je razpravljalo o narodnjakarskem shodu pri Sv. Luciji dne 18. avgusta.

Ker so krumirji in Mandičevi podrepniki drugod že pogoreli, pa hodijo v Sv. Lucijo loviti slepe miši.

Žalostno pa je, da se tudi železničarji dajo preslepiti tem vetrnikom.

Sodrug Niefergallu se je predbacivalo, da je on poslal delavce na progi na to komedijo.

Izkazalo se pa je v teku razprave, da so tržaški krumirji zlorabljali ime sodr. Niefergalla v svoje namene.

Pa še nekaj družega moramo pibiti. G. Fertin ki je že več let organiziran, je bil tudi na tem shodu N. D. O. kjer so mu ponudili mesto odbornika. Če je mu ponujeno mesto sprejel, nam ni znano. Povabljen je bil na naš shod, a vdeležil se ga ni, če ravno je bil prost. To je znamenje, da ga vest vendarle peče in da ni čista.

Pa še nekaj družega! Dal je mizarju Bizjaku iz signalne delavnice v Trstu potrdilo, da je sodr. Kopač zakrivil, da se mu je znižala plača od treh kron na K 2'80, kar pa je podla laž, ker je znano, da se sodr. Kopač poteguje vedno le za zvišanje, nikdar pa za znižanje plač.

Dne 24. avgusta se je vršil shod železničarjev v Bohinski Beli Sodr. Kopač je bodril navzoče k vstrajnemu delovanju in razložil med drugimi tudi nameravano uvedenje podpore za slučaj smrti za člane organizacije.

Razložil je pa tudi navzočim, naj se v slučaju zahtev itd. obrnejo najprej do krajevne skupine, da se prihrani časa in stroškov, ker se na pisma, ki niso od krajevnih skupin potrjene, ne odgovarja, in to tembolj, ker mnogokrat ni razvidno niti kraj niti pošta, kjer se je pismo oddalo.

Za predsednika vplačevalnice je izvoljen sodr. Simon Sorli.

Zahvala.

Podpisani Kocman Ivan, se iskreno zahvaljuje vsem tistim, ki so kaj prispevali nabranemu znesku 93 K, katerega mi je izročil sodr. Škrk Miha, in vsem tistim, ki so ga v času grozne nesreče, ki ga je zadela, tolažili, obiskavali in mu količkaj pripomogli.

Praprot pri Nabrežini, 8. avg. t. l.

Ivan Kocman,
kurilniški delavec.

Pozor sodrugim!

Spodnja Šiška. Člani, kateri imajo knjige iz knjižnice, so naprošeni, da prinesejo knjige nazaj, da bo mogoče iste urediti.

Knjige se izdajajo vsako nedeljo od 10. ure do 12., tudi mesečni prispevki se sprejemajo istočasno.

Želeti bi bilo, da bi člani bolje obiskovali društveni lokal nego da podpirajo nasprotnike.

Če je o kakšni zadevi razpravljati se razpravlja tam in ne po drugih gostilnah kjer se prodajajo Naše Domače Ovce.

Krajevna skupina Sv. Peter na Kranjskem naznanja cenjenim sodrugom, da se je društvo preselilo v gostilno „Pri Reškem mestu“, po starem „pri Lavrenčiču“. Priporoča se vsem sodrugom, da obiskujejo to gostilno, kadar se mudijo Sv. Petru. Dobra pijača in sveže jedi, gorke in mrzle so vedno na razpolago.

Na znanje!

Generalni štrajk na Švedskem že traja skoro mesec dni. Solidarnost delavstva je nekaljena. Podporo jim pošilja proletarijat iz vseh držav.

Delavske organizacije so v Ljubljani otvorile skupno čitalnico, ker je razpoloženi 62 strokovnih, političnih, zabavnih in znanstvenih časnikov. Sodruga železničarje opozarjamo, naj se tudi oni poslužujejo te skupne čitalnice, ki je v Šelenburgovih ul. 6/II — zraven glavne pošte!

Strokovno tajništvo v Ljubljani ima sedaj sedež v Šelenburgovih ul. 6/II. — Tam je tudi pisarna „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ter sedež 12 strokovnih organizacij

Listnica centrale.

V uvaževanje

vsem cenjenim vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic.

Člani se obračajo pogosto do funkcionarjev personalnih komisij, delavskih odborov, obratnih bolniških blagajn, provizijskih institutov kakor tudi zavarovalnice proti nezgodam, da jim dajo različnih pjasnih glede jednega ali drugega vprašanja. Za obratno poštnino ti funkcionarji potrošijo znatne zneske, kar jih oškoduje še tem občutneje, ker sploh brezplačno te posle opravljajo in za svoj trud nimajo prav nikakega plačila.

Ker funkcionarji teh stroškov ne morejo sami trpeti in jim jih druge strani vsled obilnih drugih izdatkov tudi centrala ne more povračevati, zato prosimo, da cenjena vodstva krajevnih skupin in vplačevalnic svoje člane nato opozorijo ter jim naroče, da pismom, naslovljenim na gornje funkcionarje, v kateri prosijo kakih pjasnil, vselej priložijo tudi poštnino za odgovor v poštnih znamkah. Pozameznik občuti ta strošek minimalno, funkcionarjem omenjenih institucij in zavodov je pa s tem vendar prihranjena precejšna svota.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Rdeči Prapor.**

PRIPOROČILO

Sodrugom, ki prihajajo v Ljubljano se priporoča

Restavracija „INTERNATIONAL“

ob Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina, kakor tudi gorke in mrzla kuhinja

Na razpolago je lep senčnat vrt s kegljiščem in vsi slovenski ter nemški in italijanski delavski listi.

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič
restavratorka

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragutin Priora v Kopru.